Protocol medisch handelen

Daltonschool
DE LEEUWERIK

Inhoudsopgave

INLEIDING **3**

HOOFDSTUK 1 - HET KIND WORDT ZIEK OP SCHOOL **3**

HOOFDSTUK 2 - HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN OP VERZOEK **5**

HOOFDSTUK 3 - MEDISCHE HANDELINGEN **6**

HOOFDSTUK 3.1 - HANDELINGEN WAARVOOR DE WET BIG NIET GELDT. 6
HOOFDSTUK 3.2 HANDELINGEN WAARVOOR DE WET BIG WEL GELDT 6

HOOFDSTUK 4. WETTELIJKE REGELS EN AANSPRAKELIJKHEID **7**

BIJLAGE 1 - HET KIND WORDT ZIEK OP SCHOOL 9
BIJLAGE 2 - HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN OP VERZOEK 11
BIJLAGE 3 - HANDELEN BIJ CALAMITEITEN 14
BIJLAGE 4 VERKLARING VAN OUDERS WELKE PERSONEN –DOOR DE OUDERS GEREGELD- OP SCHOOL MEDISCHE HANDELINGEN BIJ HUN KIND MOGEN VERRICHTEN. 15

Inleiding

Leraren worden op school regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de directie steeds vaker het verzoek van ouders om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van leraren gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie. De directie aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.
Leraren en directie begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Wanneer er fouten worden gemaakt, kunnen zij aansprakelijk gesteld worden. Daarom wordt in voorliggend protocol beschreven dat medische handelingen niet door professionals van een basisschool worden verricht. Een nadere onderbouwing hiervan en wat de school in voorkomende gevallen wél biedt, wordt in hoofdstuk 3 beschreven.

In hoofdstuk 1 wordt aandacht besteed aan de situatie wanneer een kind ziek wordt op school. In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe de school handelt als ouders vragen om medicijnen te verstrekken.

Hoofdstuk 1 - Het kind wordt ziek op school

Regelmatig komt een kind ’s morgens gezond op school en krijgt het tijdens de schooluren last van hoofd- buik- of oorpijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. Een leraar verstrekt dan vaak - zonder toestemming of medeweten van ouders - een paracetamol of wrijft een zalfje op de plaats van een insectenbeet.

In zijn algemeenheid is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.

Wanneer moeten ouders worden gewaarschuwd?

Als een kind ziek is of in acute gevallen niet meer met de les kan meedoen, neemt de school altijd contact op met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?). Ook wanneer een leraar inschat dat het kind bij een eenvoudig middel gebaat is, dan moet altijd eerst contact hierover zijn met de ouders waarin toestemming gevraagd aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken, tenzij de ouders van tevoren het toestemmingsformulier hebben ingevuld en ondertekend (zie bijlage 1)

Wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn, blijft het kind op school.

Wanneer wordt een huisarts gebeld?

Bij twijfel heeft de leraar collegiaal overleg met de BHV-er van de school. Samen kan dan besloten worden de ouders te bellen. In principe zijn bij ziekte van een kind de ouders degenen die bepalen wat er moet gebeuren. Zij nemen de beslissing om al dan niet een arts te raadplegen.

Als er acuut gevaar dreigt, schakelt de school direct een arts in of belt het alarmnummer 112 als:

- een kind het plotseling benauwd krijgt
- een kind bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- een kind plotselinge hoge koorts krijgt
- een kind plotseling ernstig ziek lijkt
- er een ernstig ongeval plaats gevonden heeft

Er zijn ook gevallen die minder duidelijk lijken te zijn dan de bovengenoemde opsomming. Raadpleeg echter bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders zodat niet uitputtend alle signalen kunnen worden benoemd die zich kunnen voordoen.
Wanneer het volgende waargenomen wordt, dienen altijd de ouders gebeld te worden en als ze niet te bereiken zijn, belt de school de (huis)arts:

- Toename van pijn
- Hevige misselijkheid en/of braken
- Verandering van houding (bijvoorbeeld inkrimpen)
- Verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- Verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

De school handelt strikt naar het advies van de arts.

- Toestemmingsformulier voor “het kind wordt ziek op school” zie bijlage 1
- Richtlijnen “hoe te handelen bij een calamiteit “ zie bijlage 3

Hoofdstuk 2 - Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica of medicijnen bij toevallen of gedragsstoornissen. Ouders vragen dan aan de school om deze middelen verstrekken. Overleg altijd eerst met de ouders of er een mogelijkheid is om het ritme van het verstrekken van medicijnen zodanig te regelen, dat er geen medicijnen op school gegeven hoeven te worden.

Als dit niet anders geregeld kan worden, leg de afspraken schriftelijk vast. Een voorbeeld verzoekformulier "Verstrekken van medicijnen" is als bijlage 2 toegevoegd. Door het vastleggen van afspraken weten ouders wat zij van de school kunnen verwachten en weet de school op haar beurt wat zij zal doen en waar zij verantwoordelijk voor is. Het verzoekformulier wordt in het LVS opgenomen bij het dossier van de leerling. Een kopie hiervan wordt in de groepsmap bewaard, zodat een invaller op de hoogte is van de afspraken. Ouders zijn verantwoordelijk voor het op de hoogte stellen van medewerkers van de Tussenschoolse Opvang en BSO[1].

Enkele praktische adviezen:

- Neem de geneesmiddelen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het kind.
- Een nieuw geneesmiddel of aanpassing van medicatie wordt zo mogelijk eerst thuis toegepast, zodat het effect van het gebruik door de ouders geobserveerd kan worden. Dit kan in het weekend of tijdens een vakantie.
- Indien dit van toepassing is zorgen de ouders dat het verzoekformulier "Verstrekken van medicijnen" wordt aangepast en de aangepaste versie wordt ingeleverd op school.
- De school (via schoolbestuur) heeft tegen een eventueel verkeerd toedienen van medicatie, een verzekering afgesloten.

  Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met een arts. Bel bij een ernstige situatie direct het alarmnummer 112.
  Zorg in alle gevallen dat duidelijk alle relevante gegevens bij de hand is, zoals: naam, geboortedatum, adres, telefoonnummer, huisarts en /of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

- Verzoekformulier "Verstrekken van medicijnen op verzoek" zie bijlage 2
- Richtlijnen "Hoe te handelen bij een calamiteit" zie bijlage 3

[1] Dit betreft medewerkers van een organisatie anders dan de school.

Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. De voorkeur heeft een medicijnkastje die afgesloten kan worden en buiten bereik van kinderen is opgehangen. Waarschuwing: bewaar medicijnen niet in het bureau van de leerkracht. De bureaula gaat te vaak open en het gevaar kan bestaan dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen of verkeerde medicijnen pakken.

Hoofdstuk 3 - Medische handelingen

Voor een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zorgt de school dat het kind zoveel mogelijk naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van een schoolkind en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Voor medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet “Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg” (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. Hieronder wordt uitleg hierover gegeven.

Hoofdstuk 3.1 - Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt.

Het geven van medicijnen, bijvoorbeeld een ‘paracetamolletje’ of het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld Azaron zijn handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt. Het hoe en wat van deze handelingen zijn in hoofdstuk 4 beschreven. Bijlage 2 is hierbij van toepassing.
Een uitzondering wordt gemaakt voor het toedienen van een zetpil. Het toedienen van een zetpil door een leraar overschrijdt de professionele relatie tussen leraar en leerling. Voor beiden kan een dusdanig ongemakkelijke situatie ontstaan die voorkomen dient te worden. In een dergelijk geval regelen de ouders dat de zetpil door hen of een vervanger wordt toegediend. De school biedt een ruimte waar dit plaats kan vinden.

Hoofdstuk 3.2 Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt

Het kan voorkomen dat ouders aan de school vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje of het geven van een injectie.

Medische handelingen die onder de wet BIG vallen, worden niet door leraren of andere professionals van de school verricht.

Medische handelingen die onder de wet BIG vallen, worden door ouders zelf op school verricht. Ook is het mogelijkheid dat ouders regelen dat bijvoorbeeld een familielid of medewerkers van de thuiszorg de medische handelingen op school verrichten. De ouders hebben een verklaring afgegeven waarin vastgelegd is welke personen door de ouders gerechtigd zijn om dit uit te voeren.

Deze verklaring zit in Esis bij het dossier van het kind. De ouders stellen ook de medewerkers van de Tussenschoolse Opvang op de hoogte hiervan.

Ook kan het zijn dat een leerling de medische handeling zelf verricht. Ook hiervoor is door de ouders schriftelijk vastgelegd waarvoor zij toestemming geven. Ook is beschreven op welke wijze gehandeld dient te worden als er sprake is van een calamiteit, bijvoorbeeld, wie gewaarschuwd moet worden. Er zijn afspraken gemaakt waar de medische handeling plaatsvindt. Indien dit in een aparte ruimte plaatsvindt, zorgt de school dat er een vaste ruimte is waar degene die de handeling uitvoert en/of de leerling terecht kunnen, bijvoorbeeld prikken in verband met diabetes.

Indien het verrichten van de medische handelingen niet door de ouders geregeld kan worden en een kind daardoor niet naar school kan, meldt de school het kind aan bij CJG Leiderdorp. In samenspraak met ouders en behandelend arts wordt dan in samenwerking met het CJG gezocht naar een oplossing. Bijvoorbeeld, de inzet van een wijkverpleegkundige of schoolverpleegkundige.

- Verklaring van ouders welke personen –door de ouders geregeld- op school medische handelingen bij hun kind mogen verrichten zie bijlage 4

Hoofdstuk 4. Wettelijke regels en aansprakelijkheid

Zoals hierboven beschreven is, worden medische handelingen die onder de wet BIG vallen, niet door leraren of andere professionals van de school verricht. In deze paragraaf wordt nader uitleg gegeven over wettelijke regels en aansprakelijkheid en een onderbouwing gegeven van het besluit waarom leraren of andere professionals van de school geen medische handelingen verrichten.

De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg (medische en paramedische beroepen) en geldt niet voor onderwijzend personeel. Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet dan beoordelen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten. Hij geeft hiervoor dan een zgn. bekwaamheidsverklaring af. Indien de school zich wil verzekeren voor het uitvoeren van medische handelingen vallend onder de wet BIG, is een bekwaamheidsverklaring een belangrijke eis van de verzekering.

Ondanks dat een leraar of andere professional van school instructie kan krijgen hoe hij de handeling moet uitvoeren, is het niet verantwoord om dit soort handelingen te verrichten naast de verantwoordelijkheid voor een klas kinderen. De dynamiek van de klas vraagt gedurende de hele dag de aandacht van een leraar.

Daarnaast beschikken scholen over onvoldoende mogelijkheden om anderen dan de leraar voor het uitvoeren van medische handelingen, beschikbaar te stellen.
Ook is wettelijk geregeld dat een leraar mag weigeren om medische handelingen te verrichten. In een dergelijke situatie moet de directie een ander teamlid vragen om de medische handeling uit te voeren. Dit geeft voor alle betrokkenen –zowel voor het kind, de ouders als de betrokken leraar- een ongewenste situatie.

Daarmee kunnen we dus stellen dat medische handelingen in geen enkele situatie voor leerkracht of schoolleiding of andere professionals van de school worden uitgevoerd.

Waarschuwing. Een leraar die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling die onder de wet BIG valt, verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan dan als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

Richtlijnen “hoe te handelen bij een calamiteit” zie bijlage 3

Bijlage 1 - Het kind wordt ziek op school

Verklaring: Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school
(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind tijdens het verblijf op school ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken etc. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met een andere, door hen aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met hiervoor akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

naam leerling: .....

geboortedatum: .....

adres: .....

postcode en plaats: .....

naam ouder(s)/verzorger(s): .....

telefoon thuis: .....

telefoon werk: .....

naam huisarts: .....

telefoon: .....

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

naam: .....

telefoon thuis: .....

telefoon werk: .....

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

naam leerling : .....

geboortedatum : .....

- MEDICIJNEN: naam:

.....

- ONTSMETTINGSMIDDELEN: naam:

.....

- SMEERSELTJES tegen bijvoorbeeld insectenbeten: naam:

.....

- PLEISTERS: naam:

.....

- OVERIG: naam:

.....

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

.....

.....

.....

.....

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school?
Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.
Ondergetekende naam:.....

ouder/verzorger van: .....

plaats: .....

datum: .....

Handtekening: .....

Bijlage 2 - Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring: Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling: .....

geboortedatum: .....

adres .....

postcode en plaats: .....

naam ouder(s)/verzorger(s): .....

telefoon thuis: .....

telefoon werk: .....

naam huisarts: .....

telefoon: .....

naam specialist: .....

telefoon: .....

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....

.....

Naam van het medicijn:

.....

.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:
…… uur / …… uur / …… uur / …… uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

.....

.....

Wijze van toediening:

.....

.....

Wijze van bewaren:

.....

.....

Controle op vervaldatum door: (naam) .....

functie: .....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:
naam: .....

ouder/verzorger: .....

plaats .....

datum: .....

Handtekening: .....

Instructie voor medicijntoediening:

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum) .....

Door:
naam: .....

functie: .....

naam instelling: .....

Aan:
naam: .....

functie: .....

naam en plaats school: .....

Bijlage 3 - Handelen bij calamiteiten

Richtlijnen

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen.

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
- Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen

- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)

- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind

- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112

- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt)

- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
    - Naam van het kind.
    - Geboortedatum.
    - Adres.
    - Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon.
    - Naam + telefoonnummer van huisarts c.q specialist.
    - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.

- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
    - Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
    - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
    - In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bijlage 4 Verklaring van ouders welke personen –door de ouders geregeld- op school medische handelingen bij hun kind mogen verrichten.

Ondergetekenden zorgen dat onderstaande persoon (personen) de 'medische handeling' die hieronder genoemde leerling nodig heeft, verricht op school.
De school is niet verantwoordelijk hier niet verantwoordelijk voor maar geven gelegenheid aan deze persoon (personen).

naam leerling: _____

geboortedatum: _____

adres: _____

postcode en plaats: _____

naam ouder(s)/verzorger(s): _____

telefoon thuis : _____

telefoon werk: _____

naam huisarts: _____

telefoon: _____

naam specialist: _____

telefoon: _____

De medische handeling wordt verricht door

Naam _____

Adres _____

Postcode en plaats _____

Telefoon _____

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:
_____
_____
_____

Omschrijving van de uit te voeren ‘medische handeling’:
_____
_____
_____

De ‘medische handeling’ moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

_____ uur _____ uur _____ uur _____ uur

De school zorgt voor een ruimte waar de medische handeling plaats kan vinden
Afspraken hieromtrent
_____
_____

Andere afspraken tussen ouders en school
_____
_____
_____
_____
_____

	Ouder/verzorger 1	Ouder/verzorger 2
Naam ouder/verzorger		
Handtekening		
Plaats		
Datum Handtekening		